

FINANSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 4/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändringar av bestämmelserna om omvänd mervärdesskattskyldighet i skrotbranschen

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 april 2014 regeringens proposition med förslag till ändringar av bestämmelserna om omvänd mervärdesskattskyldighet i skrotbranschen (RP 31/2014 rd) till finansutskottet för beredning.

- tullöverinspektör Raili Mäntymaa, Tullen
- skatteexpert, PD Mika Jokinen, Finlands Näringsliv rf
- chef för juridiska ärenden Vesa Korpela, Skattebetalarnas Centralförbund rf
- verksamhetsledare Jari Kortesoja, Suomen Romukauppiaiden Liitto ry.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i utskottets skattedelegation.

Dessutom har skriftliga yttranden lämnats av

- Polisstyrelsen
- Finlands Kommunförbund
- Centralhandelskammaren.
- Teknologiateollisuus — Teknologiindustrin
- Företagarna i Finland rf
- Miljöindustrin och -tjänster YTP rf.

Sakkunniga

Skattedelegationen har hört

- specialsakkunnig Tuula Karjalainen, finansministeriet
- ledande expert Soili Sinisalo, Skatteförvaltningen

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslår regeringen att mervärdesskattelagen ändras så att omvänd mervärdesskattskyldighet införs i skrotbranschen. När

omvänd skattskyldighet tillämpas är köparen skattskyldig i stället för säljaren.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Bakgrund

Syftet med propositionen är att införa omvänd mervärdesskattskyldighet på försäljning av me-

tallskrot och metallavfall från och med nästa år. Ambitionen är dels att motarbeta svarthandeln inom branschen, avsiktlig försummelse av betalningar och kvittohandel, dels att minska det anknytande skattefelet. I fortsättningen ska det vara köparen och inte säljaren som betalar moms. Därmed ska en säljare som handlar svikligt inte längre själv kunna behålla momsen, som fallet är i dag. Propositionen undanröjer således den konkurrensnackdel som systemet medför i dag och ger ärliga företag bättre konkurrensvillkor. Regeringen bedömer dessutom att momsen åtminstone delvis faller bort på kvittona inom kvittohandeln i skrotbranschen. Också detta minskar skattefelet även om kvittohandeln inte försvinner helt och hållet.

Ändringen bygger i stor utsträckning på initiativ från skrotbranschen själv, som efterlyst åtgärder för att få bukt med den osunda konkurrensen i branschen. Företrädare för branschen har varit i kontakt med dels Skatteförvaltningen, dels finansutskottets skattedelegation som hörde dem våren 2013. Vid utfrågningen stärktes uppfattningen att en lagändring skulle vara av stor betydelse för villkoren inom branschen. Följaktligen skyndade skattedelegationen på en utredning, som var aktuell vid finansministeriet, för att snabbt få till stånd en ändring.¹ Propositionen stämmer överens med den uppfattning som utskottet företrädde då.

Den föreslagna modellen stämmer också överens med det system som Sverige införde 2013. Enligt preliminära bedömningar har det fungerat som förväntat och utan större problem. En jämförelse är representativ eftersom skrothandeln i Sverige fungerar på likadana villkor som skrothandeln i Finland. Dessutom förekommer de största oegentligheterna explicit inom handeln med metallskrot i båda länderna. I detta sammanhang kan det vara värt att nämna att inte bara Sverige tillämpar omvänd momsskyldighet. I själva verket har de flesta medlemsstater infört systemet. En del tillämpar bestämmelserna bara på metallskrot, medan andra också till-

lämpar dem på annat skrot och avfall och på tillhörande tjänster.

Enheten för utredning av grå ekonomi vid Skatteförvaltningen har utrett fenomen inom skrothandeln (utredning 16/2013, på finska) i samarbete med Skattegranskningsenheten och Företagsbeskattningsenheten. Utredningen har gett mycket bakgrundsinformation och iakttagelserna ger stöd för branschens uppfattning om konkurrensläget och det skattefel som den svikliga verksamheten ger upphov till. Dessutom innehåller propositionen en omfattande jämförelse med byggbranschen, där omvänd mervärdesskattskyldighet har funnits sedan den 1 april 2011. Enligt vissa bedömningar kommer lagändringen att generera cirka 7–8 miljoner euro mer i skatteintäkter på årsbasis. Brottsligheten inom skrothandeln har också gett utslag i polisens arbete, och propositionen bedöms därför ha en del positiva effekter på den punkten.

Allmänt övervägande

Utskottet anser propositionen i princip vara motiverad, trots att omvänd mervärdesskattskyldighet är ett undantag från det allmänna momssystemet och därför lätt medför en del extra byråkrati för företagen. Enligt vad utskottet erfår förefaller det emellertid uppenbart att det inte går att få bukt med svarthandeln inom skrotbranschen bara med övervakning. Problemet liknar det som ett tag förekom inom byggbranschen, men vi talar om en betydligt mindre skala. Dessutom förekommer fusk i skrotbranschen bland en mycket mindre grupp än inom byggbranschen. I byggbranschen var de långa kedjorna av underentreprenader ett problem. Inom skrotbranschen är det särskilt bland insamlarna som det förekommer problem. I den gruppen är det vanligt med svart försäljning, bulvaner, bristfällig bokföring och kvittohandel.

Inställningen till propositionen var i princip positiv också bland de sakkunniga. Omvänd momsskyldighet ansågs vara ett effektivt sätt att komma åt fenomen inom svarthandeln i skrotbranschen. Samtidigt menade de att tillämpningsområdet är onödigt omfattande när där också ingår företag utanför skrotbranschen. De sak-

¹ Finansutskottets brev till minister Jutta Urpilainen 3.5.2013 (VaO 4/2013 rd).

kunniga anförde dessutom kritik mot konsekvensbedömningarna av den administrativa bördan för företag. Utifrån erfarenheterna från byggbranschen har kostnadsökningen beräknats till i snitt 250 euro per företag. Eftersom den administrativa bördan för företagen är en fråga av allmän relevans, går utskottet nedan närmare in på frågan och på tillämpningsområdet och dess omfattning.

Tillämpningsområdet och dess omfattning

Avsikten är alltså att omvänd skattskyldighet i omfattande utsträckning ska tillämpas på överlåtelse av metallskrot och metallavfall mellan alla moms skyldiga näringsidkare som är införda i registret över mervärdesskattskyldiga. Därmed kommer 15 000—17 000 företag att ingå i tillämpningsområdet. I en modell med ett snävare tillämpningsområde omfattande bara skrotbranschen hade det ingått cirka 650 aktörer. Som utskottet säger ovan ansåg en del av de sakkunniga avgränsningen överdimensionerad med tanke på att det är inom skrothandeln som momsbedrägerierna har förekommit. Ett problem för sig är det att definitionerna på metallskrot och metallavfall är bundna till tulltaxenomenklaturen, som säljarna av metallskrot sällan känner till.

Utskottet anser i och för sig påpekandet vara motiverat, men fäster störst avseende vid att skrotbranschen själv bedömer att tillämpningsområdet är ändamålsenligt. Företrädare för branschen har nämligen företrätt ståndpunkten att det inte alls är värt att införa omvänd skattskyldighet om tillämpningsområdet är mycket snävt. Också polisen har talat för ett omfattande tillämpningsområde.

Den administrativa bördan är sannolikt betydligt lättare inom skrotbranschen än inom byggbranschen eftersom modellen är mycket tydligt avgränsad. För det första handlar det om försäljning av varor i motsats till byggbranschen som tillhandahåller byggtjänster. För tillämpningsområdet ska det inte spela någon roll vilken typ av verksamhet köparen och säljaren driver. La-

gen får heller inga nya svårtolkade definitioner av den typ som ingår i bestämmelserna om byggbranschen. Av propositionen framgår det att företrädarna för varken skrotbranschen eller företagen har lagt fram några uppgifter om merkostnaderna, trots att de har blivit ombedda att göra det. Inga sådana uppgifter kom heller fram vid utfrågningen av de sakkunniga.

Tillämpningsproblem blir knappast särskilt betydande, eftersom avgränsningarna och definitionerna på skrot respektive avfall stämmer överens med modellen i Sverige och de preliminära erfarenheterna där alltså är positiva, framhåller utskottet. En uppföljning av omvänd skattskyldighet inom byggbranschen visar att ändringen fungerar trots att det förekom en del tolkningsproblem i början. I detta sammanhang vill utskottet hänvisa till en utredning² från finansministeriet. Den bygger på rapporter från Skatteförvaltningen, Byggnadsindustrin RT rf och arbets- och näringsministeriet.

Styrning och uppföljning

När omvänd skattskyldighet skulle införas inom byggbranschen, krävdes det att Skatteförvaltningen satsade på heltäckande styrning och utbildning med utgångspunkt i större samverkan mellan aktörerna i branschen. Också nu behövs det styrning, men i mindre skala. Praktiska och enkla råd är till hjälp i tolkningssituationer och minskar företagets kostnader. Dessutom understryker utskottet vikten av gott samarbete mellan Tullen och Skatteförvaltningen när de tolkar tulltaxenomenklaturen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

² *Rakentamispalvelujen käännetyn arvonlisäverovelvollisuuden käyttöönottamisen vaikutukset, VM 19.12.2012.*

FiUB 4/2014 rd — RP 31/2014 rd

Helsingfors den 23 maj 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Pentti Kettunen /saf
medl. Leena Harkimo /saml (delvis)
Jouko Jääskeläinen /kd
Timo Kalli /cent
Sampsa Kataja /saml
Anneli Kiljunen /sd (delvis)
Esko Kiviranta /cent
Mika Lintilä /cent (delvis)
Heli Paasio /sd
Kari Rajamäki /sd

Markku Rossi /cent
Matti Saarinen /sd
Sari Sarkomaa /saml
Jouko Skinnari /sd
Osmo Soininvaara /gröna (delvis)
Kauko Tuupainen /saf
Kari Uotila /vänst
Ville Vähämäki /saf
ers. Marjo Matikainen-Kallström /saml
(delvis)
Sirpa Paatero /sd (delvis).

Sekreterare var

utskottsråd Maarit Pekkanen.